

Bijlage 1 Uitwerking scenario's verruiming winkeltijden op zon- en feestdagen

	Omschrijving scenario*	Invloed op bewoners	Invloed op ondernemers
Scenario 1	Behouden huidige winkeltijden op zon- en feestdagen van 12:00 - 18:00, voor bakkers blijft het vanaf 08:00 uur	<ul style="list-style-type: none"> • Behouden zondagsrust/rustige momenten in Haarlem en het waarborgen van de balans in de stad.¹ • Winkelen is een beperkt aantal uren mogelijk waardoor je boodschappen of andere aankopen maar een deel van de zon- en feestdagen kan doen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Geen extra druk op (kleine) winkeliers om mee te gaan in de 'gekte'.² • Geen verbetering positie Haarlem als winkelstad om de concurrentie aan te kunnen gaan met webshops, de nieuwe outlet in Halfweg en omliggende gemeenten.³
Scenario 2	Verruimen winkeltijden op zon- en feestdagen voor supermarkten (o.a. Albert Heijn en PLUS) en grootwinkelbedrijven in meubelen (IKEA) en doe-het-zelf-artikelen (o.a. Gamma) naar 10:00 - 20:00, voor bakkers blijft het vanaf 08:00 uur	<ul style="list-style-type: none"> • Ruimere mogelijkheden om op zon- en feestdagen boodschappen of grote aankopen te doen wat past binnen de huidige 24-uurs economie.¹ • Als een aantal winkels langer open mag zijn, dan leidt dat tot een toename van werkgelegenheid in de stad binnen de bestaande ruimte.⁴ • Omwonenden kunnen hinder ondervinden van vroeger laden en lossen op zon- en feestdagen. Echter, vooralsnog is niet de verwachting dat de bevoorradingstijden vervroegen door verruiming van de winkeltijden.⁵ • Op sommige plekken in de stad (veelal buiten het centrum en aan de rand van de stad) zal meer drukte zijn. Het centrum zal grotendeels rustig blijven op 	<ul style="list-style-type: none"> • Bij deze specifieke branches (o.a. IKEA, PLUS en Albert Heijn) leeft al een tijd de behoefte om langer open te zijn zodat ze de concurrentie kunnen aangaan met winkels in omliggende gemeenten. Daarnaast geven deze winkels aan dat het gedurende de huidige openstelling te druk is in de winkels.³ • Verbetering service naar de klant. • Er is geen gelijk 'level playing field' en kan kan gezien worden als oneerlijke concurrentie voor de overige winkels die niet binnen deze branchering vallen, dus mogelijk ontstaat hier discussie over.

Scenario 3a	Verruimen winkeltijden op zon- en feestdagen voor de hele stad naar 12:00 - 20:00 (zelfde tijd open, later sluiten), voor bakkers blijft het vanaf 08:00 uur	<ul style="list-style-type: none"> • Iets ruimere mogelijkheden om op zondagavond te winkelen, boodschappen of grote aankopen te doen wat past binnen de huidige 24-uurs economie.¹ • Als winkels langer open mogen zijn, dan leidt dat tot een toename van werkgelegenheid in de stad binnen de bestaande ruimte.⁴ • Een meerderheid van de bewoners vindt 18:00 een passende sluitingstijd en heeft geen behoefte aan verruiming in de avond, dus dit sluit niet aan op de behoefte van de klant. • Per winkelgebied moet (opnieuw) gezorgd worden voor zoveel mogelijk eenduidigheid in winkelopeningstijden zodat het voor bezoekers duidelijk is. 	<ul style="list-style-type: none"> • Alle ondernemers hebben zelf de vrijheid om te bepalen of ze tot later open willen zijn op zon- en feestdagen en hebben de kans om extra omzet te draaien. • Verbetering service naar de klant. • De behoefte vanuit IKEA ligt in het vroeger open gaan en niet in het later dicht gaan. Ook sommige kleine winkeliers willen in bepaalde periodes of tijdens evenementen (die voor hun winkel plaatsvinden) graag vroeger kunnen openen. Dit scenario sluit dus niet helemaal aan op de vraag vanuit de ondernemers.
Scenario 3b	Verruimen winkeltijden op zon- en feestdagen voor de hele stad naar 10:00 - 20:00 (eerder open en later sluiten), voor bakkers blijft het vanaf 08:00 uur	<ul style="list-style-type: none"> • Ruimere mogelijkheden om op zondag te winkelen, boodschappen of grote aankopen te doen wat past binnen de huidige 24-uurs economie.¹ • Als winkels langer open mogen zijn, dan leidt dat tot een toename van werkgelegenheid in de stad binnen de bestaande ruimte.⁴ • Omwonenden kunnen hinder ondervinden van vroeger laden en lossen op zon- en feestdagen. Echter, vooralsnog is niet de verwachting dat de bevoorradingstijden vervroegen door verruiming van de winkeltijden.⁵ • Het gevoel van zondagsrust vervalt hiermee omdat in de hele stad de winkels langer open mogen zijn. Het merendeel van de winkels geeft echter aan geen gebruik te maken van verruiming. • Per winkelgebied moet (opnieuw) gezorgd worden voor zoveel mogelijk eenduidigheid in winkelopeningstijden zodat het voor bezoekers duidelijk is. 	<ul style="list-style-type: none"> • Verbetering positie van Haarlem als winkelstad zodat beter de concurrentie kan worden aangegaan met webshops, de nieuwe outlet in Halfweg en omliggende gemeenten.³ • Alle ondernemers hebben zelf de vrijheid om te bepalen of ze (langer) open willen zijn op zon- en feestdagen en hebben de kans om extra omzet te draaien. • Verbetering service naar de klant. • Extra druk op (kleine) winkeliers om mee te gaan in de 'gekte'.²

1. Landelijke ontwikkeling winkelopeningstijden

Sinds de gewijzigde Winkeltijdenwet (2013) zien we landelijk de trend dat meer winkels (vaker) op zon- en feestdagen open gaan en dat de winkelopeningstijden worden verruimd, zowel de openings- als sluitingstijden. Haarlem hoeft daar niet in mee te gaan, maar je ziet wel dat de consument en het consumentengedrag verandert. Verruiming van de winkeltijden is steeds meer gebruikelijk en blijft ter sprake komen.

2. Extra druk op (kleine) winkeliers

De kleine winkeliers moeten we koesteren want ze geven kleur aan Haarlem als winkelstad. Er bestaat het beeld dat de kleine winkeliers mogelijk ten onder gaan als ruimere openingstijden worden doorgevoerd. Daarom heeft hier een gesprek over plaatsgevonden tussen een aantal kleine winkeliers en de wethouder. Alle ondernemers waren voorstander van verruiming van de winkeltijden op zon- en feestdagen, zelfs als ze daar niet altijd gebruik van maken. Ze worden graag vrijgelaten in hun keuze zodat ze beter kunnen inspelen op de wens van de klant en een gelijk 'level playing field' hebben met de webshops die als paddestoelen uit de grond schieten. Uit het rapport bleek al dat bijzondere kleine winkels vaak een heel eigen klantenkring hebben. Als ze niet langer open willen gaan op zon- en feestdagen, dan passen de klanten zich vanzelf aan de openingstijden aan. Al met al lijkt verruiming van de winkeltijden geen (groot) probleem voor de winkeliers die niet tot een keten behoren.

3. Openingstijden omliggende gemeenten en referentiegemeenten

Delft: 09:00-20:00 uur

Enschede: 10:00-17:00 (maximaal 26 zondagen)

Leiden: 06:00-22:00 uur

Bloemendaal: 11:00-20:00 uur

Haarlemmermeer: 08:00-18:00 uur

Haarlemmerliede en Spaarnwoude: 06:00-22:00

Zandvoort: 09:00-22:00 uur

4. Toename in werkgelegenheid

Indien de winkeltijden worden verruimd, kan binnen de bestaande ruimte/m² meer werkgelegenheid worden gecreëerd. Iets wat zeer wenselijk is omdat we in het kader van de 'Groei van de stad' ook in meer banen willen voorzien maar de ruimte voor nieuwe bedrijven schaars is. IKEA heeft een berekening gemaakt van de extra arbeidsplaatsen. Indien ze op zondag 2 uur eerder mogen open gaan (in de avond willen ze dezelfde tijd sluiten als nu) dan kunnen ze 5 Fte extra aannemen. In de praktijk zal waarschijnlijk een mix van parttime contracten worden geworven en zal het absolute aantal arbeidsplaatsen hoger zijn. Ook de supermarkten in Haarlem zullen naar verwachting gebruik maken van de verruiming en voor extra werkgelegenheid gaan zorgen.

5. Houding t.a.v laden en lossen

Ondernemers: 52% van de bevroegde ondernemers is tegen het laden en lossen op zondag, 34% is voor en 14% heeft geen mening. Dit zegt wel iets over de houding ten aanzien van laden en lossen op zondag, maar zegt niet persé iets over het verruimen van de tijden voor laden en lossen.

Bewoners: de bewoners ervaren wel enige overlast als winkeliers op zondag laden en lossen: 11% helemaal mee eens, 11% mee eens, 22% neutraal, 16% mee oneens en 41% helemaal mee oneens.

Stakeholders: bij het gesprek met de stakeholders leek er geen behoefte te zijn aan het verruimen van mogelijkheden voor het laden en lossen op zondag. De aanwezige stakeholders (o.a. Albert Heijn en IKEA) zagen hier de meerwaarde niet van in, en willen extra overlast voor bewoners en andere belanghebbenden juist zoveel mogelijk mijden. In een gesprek dat later met IKEA heeft plaatsgevonden, is aangegeven dat verruiming

van tijden voor laden en lossen erg welkom maar geen absolute must is.

Behoeftte aan verruiming winkeltijden

Als de openingstijden voor alle winkels worden verruimd dan betekent dat niet direct dat alle winkels ook langer open zullen gaan. Uit het onderzoek blijkt dat 55% van de ondernemers 12 uur de meest gewenste openingstijd vindt, gevolgd door niet open (23%) en 11 uur (10%). De gewenste sluitingstijd is voor een meerderheid 17 uur (58%), gevolgd door niet open (22%) en om 18 uur (14%). Het merendeel van de ondernemers prefereert dus openingstijden die binnen de lopende Verordening vallen. Uit het groeps gesprek met kleine winkeliers blijkt dat ze graag op zon- en feestdagen langer open gaan. Sommigen willen dit alleen in piekperiodes of rondom evenementen. Ze vinden dat de gemeente verruiming moet aanbieden en dat het aan de ondernemers is of ze daarin mee willen gaan. In het verleden hebben vooral IKEA en de supermarkten richting de gemeente duidelijk de wens uitgesproken dat ze langer open willen zijn. IKEA wenst alleen verruiming in de ochtend vanaf 10 uur; hiermee sluiten ze aan op de openingstijden van de vestiging in Amsterdam en op de overige dagen van de week. De supermarkten willen zowel in de ochtend als in de avond verruimen. Vanuit de bewoners wil 25% openstelling vanaf 10 uur, 13% vanaf 11 uur en 23% vanaf 12 uur. Qua sluitingstijden wil 14% om 17 uur, 24% om 18 uur, 13% om 19 uur en 18% om 20 uur. In de opmerkingen werd wel aangegeven dat vooral de supermarkten tot later open zouden moeten zijn. De behoefte naar verruiming van de winkelopeningstijden lijkt daarmee groter bij bewoners dan bij ondernemers (m.u.v. de supermarkten en IKEA).

Uitzondering voor branches of gebieden

Het is juridisch mogelijk om specifieke branches onder de ruimere vrijstelling van winkeltijden te laten vallen. Daarbij is wel van belang dat met de verruiming van de Winkeltijdenwet het uitgangspunt van een eerlijke concurrentieverhouding (binnen een gemeente) niet is verlaten. Dit moet waarschijnlijk zo worden uitgelegd dat het duidelijk bevoordelen van één specifieke winkelketen binnen een branche door de gemeente dus niet is toegestaan (verstoring markt). Om dus bijvoorbeeld alleen de IKEA of de Albert Heijn de verruimde openingstijden te gunnen is juridisch gezien lastig, tenzij er een heel sterke motivering voor bestaat. Gelet hierop zal de vrijstelling dus waarschijnlijk op een gehele branche betrekking moeten hebben. Indien gekozen wordt voor het toepassen van branchering, dan zullen de branches helder gedefinieerd moeten worden en moet goed nagedacht worden over wie je wil meenemen of uitsluiten. Het nadeel van branchering is dat er discussie kan ontstaan over wat wel en niet binnen een bepaalde branche valt en dat (een gevoel van) oneerlijke concurrentie kan ontstaan. Bij algehele verruiming van de winkeltijden krijg je daar geen onenigheid over. Daarnaast hebben we de juridische mogelijkheden verkend om de winkeltijden alleen te verruimen voor winkels in bepaalde gebieden (bijvoorbeeld Centrum of Waarderpolder). Op dit moment heeft het college geen aanwijzingsbevoegdheid om een bepaald gebied aan te kunnen wijzen waar vrijstelling geldt, maar dit kan eventueel wel in de Verordening worden opgenomen indien de gemeenteraad daar iets voor voelt. In Amsterdam loopt momenteel een pilot waarbij geëxperimenteerd wordt met verschillen tussen gebieden.

Enkele begrippen nader toegelicht:

Zondagsrust: een deel van de Haarlemmers, en dan niet alleen de kerkgangers, heeft behoefte aan een rustmoment in de week. Indien gekozen wordt voor verruiming van de winkeltijden, dan betekent dat overigens niet een verruiming van de venstertijden voor laden en lossen.

24-uurs economie: kooppatronen veranderen en we gaan steeds meer toe naar een 24-uurs economie. De consument wil elk moment van de week kunnen winkelen en vindt gemak belangrijk. De winkeliers willen op die behoefte kunnen inspelen en willen service bieden aan de consument. Er is een duidelijke verandering in kooppatronen zichtbaar. De zondag wordt steeds meer een belangrijke dag om omzet binnen te halen.

Werkgelegenheid: voor Haarlem is het belangrijk dat er voldoende banen binnen de gemeente zijn. Enerzijds omdat we geen slaapstad willen zijn, anderzijds om de forenzenstromen te beperken. Langere openingstijden zorgen voor meer arbeidsplaatsen. Het voordeel is dat deze extra arbeidsplaatsen worden gecreëerd binnen de bestaande bedrijfsruimte.

Eenduidigheid: het is prettig voor bewoners/bezoekers als het duidelijk is wanneer winkels geopend zijn. Als er uitzonderingen in type winkel zijn of

als de huidige openingstijden worden aangepast dan heeft dat mogelijk een negatief effect op de eenduidigheid.